

26. 2. 2014

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nad návrhem na zrušení postižitelnosti mzdy a účtů manžela v exekučním řízení a návrhem na zrušení přisudků u bagatelních pohledávek

Dne 19. února 2014 vláda projednala poslanceké legislativní návrhy, které z mého pohledu bezprostředně negativně dopadají na vymahatelnost práva v České republice.

První návrh (*sněmovní tisk č. 106*) směřuje ke zrušení ustanovení § 255 odst. 3 a § 262a odst. 2 občanského soudního řádu s cílem vyloučit exekuční postižitelnost mzdy a účtů manžela dlužníka v případě, že tento manžel za dluh neodpovídá.

Podle předkladatele návrh usiluje o omezení procesních dopadů exekucí nad rámec hmotněprávní úpravy společného jmění manželů. Otázka společného jmění manželů je otázkou hmotného práva a nota bene hmotného práva, která má řešit vztahy mezi manžely a nikoliv zvyšovat vymožitelnost jejich dluhů. Z hlediska civilního práva nelze, jeli závazek součástí společného jmění, vztahovat jeho vymožení na výlučné jmění druhého manžela.

Promiňte, ale nechápu, o jaký dopad exekuce nad rámec hmotněprávní úpravy se tady jedná?

Předkladatel argumentuje, že společné jmění manželů je otázkou hmotného práva. Pak ale nelze pominout, že právě ono hmotné právo (Občanský zákoník) prohlašuje, že společné jmění manželů je představováno majetkem a dluhy nabytými jedním nebo oběma manželi za trvání manželství a dále proklamuje, že tyto dluhy hradí a odpovídají za ně oba manželé. Dluhy vzniklé před uzavřením manželství si pochopitelně nese každý sám.

Nabízí se nám vcelku jednoduchá rovnice: *pokud je dluh ve společném jmění manželů, mají ho plnit oba manželé.*

Pokud jeden manžel s dluhem svého manžela nesouhlasí, má možnost učinit vůči věřiteli výhradu, že za dluh odpovídat nechce. Učiní-li tak, nebude za něho odpověděn, dluh nebude součástí společného jmění, a nebude na něm nikým vynucován.

A zde je druhá rovnice: *pokud dluh v společném jmění není, pak právě ustanovení § 262a odst. 2 občanského soudního řádu je tou brzdou, které říká, že manžel za dluh nebude postižen.*

Představme si, co se stane, budou-li zrušena ustanovení § 255 odst. 3 a § 262a odst. 2 o.s.ř.

Učiní-li manžel výhradu, že za dluh svého manžela neodpovídá, pak v tom případě může být postiženo jen společné jmění manželů v rozsahu toho, co by dlužníkovi náleželo v případě jeho vypořádání, ne už mzda nebo účty druhého manžela právě s odkazem na § 262a odst. 2 občanského soudního řádu, které se má nyní rušit.

Zruší-li se, pak na manžele daleko tvrději dopadne ustanovení § 262a odst. 1 občanského soudního řádu, podle něhož bude možné bez výjimky postihnout celé společné jmění manželů, resp. vypořádací podíl zadluženého manžela na něm, a to včetně podílu na zůstatcích na účtech nezadluženého manžela, neboť i tyto pohledávky jsou podle nového občanského zákoníku součástí společného jmění manželů. Zde však upozorním, že se tak bude dít nejen pro dluhy ve společném jmění manželů, ale i pro dluhy, které vznikly před manželstvím a součástí společného jmění nejsou.

A zde nám vnikla třetí rovnice. *Dvakrát měř, jednou řež.*

Má-li procesní právo sloužit k realizaci práva hmotného, musí je podporovat, ne stavět překážky bránící jeho naplnění. Pokud občanský zákoník říká, že dluhy ve společném jmění manželů hradí oba manželé, musí procesní předpis umožnit jeho vynutitelnost, byť by to znamenalo, že postihneme mzdu a účet manžela. Dosavadní úprava § 255 odst. 3 o.s.ř. a § 262a o.s.ř. totiž cílí jen na postih případů, kdy dluh ve společném jmění je a manželé za něho odpovídají oba, naopak stanoví mantinely pro eliminaci případů, kdy manžel za dluh neodpovídá. Obávám se, že návrhové by nejprve musel pro naplnění svých cílů novelizovat samotný Občanský zákoník a zrušit režim společného jmění manželů. Jak ale říkají Francouzi: *„Na občanský zákoník se nesažá!“*

Podle druhého návrhu (*sněmovní tisk. č. 107*) má dojít ke zrušení práva na náhradu odměny za zastupování v řízení, ve kterém bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 10 000 Kč. Soud však může přiznat i náhradu nákladů nebo jejich části, odůvodňují-li to okolnosti případu nebo poměry účastníků.

Mám však pocit, že druhá věta zcela překrucuje první větu a vylučuje nejen odměnu, ale veškeré náklady řízení, když přiznání nákladů považuje spíše za výjimečné.

Nemohu si odpustit otázku: Proč?

Zjednodušeně řečeno, z důvodové zprávy plyne, že se předkladatel snaží zabránit obchodu s drobnými dluhy tím, že procesně úspěšný žalobce (věřitel) nebude mít právo na náhradu nákladů, které vynaložil na zaplacení svého advokáta. Přitom nepatřičně odkazuje na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 17.4.2013 sp. zn. Pl. ÚS 25/2012, kterým byla zrušena vyhláška č. [484/2000](#) Sb.

Obávám se, že tu řešíme vyřešené. Nelze hovořit o nadužívání soudního systému, neboť od loňského ledna platí povinnost tzv. předžalobní upomínky, podle níž věřiteli bude přiznána náhrada nákladů řízení před soudem jen tehdy, když dlužníka před podáním žaloby písemně vyzval k zaplacení. Na soud tedy nepřicházejí zbytečné žaloby. Žalují se jen nezaplacené dluhy, o nichž dlužník ví, byl upomenut, a přesto nezaplatil.

Vyhlášku č. [484/2000](#) Sb. (říkejme jí „přisudková vyhláška“) pro její paušálnost a protiústavnost Ústavní soud již zrušil, advokátní tarif (vyhláška č. [177/1996](#) Sb.) byl novelizován ve smyslu snížení odměn advokátů a v současné době odráží namáhavost sporu tím, že jednotlivé náhrady jsou přiznávány podle počtu úkonů ve věci. Nelze nepominout, že nejméně rok před zrušením prisudkové vyhlášky již obecné soudy rozlišovaly mezi sporem inkasním, kdy na jedné straně stál obchodník s dluhy a ostatními spory. V prvním případě obchodník náhradu odměny advokáta skutečně nedostával, neboť je přirozené že chce-li obchodovat s dluhem, musí být k jeho vymáhání vybaven. Naopak v ostatních sporech, které žalující věřitel nezavinil a nevstoupil do nich ze své vůle, soudy právo na

náhradu nákladů dosud přiznávají.

Předkladatel na jedné straně vytýká soudům paušální přístup při přiznávání náhrady nákladů procesně úspěšnému žalobci, coby násilí na dlužnících, nyní nepochopitelně dopouští ne méně paušálního násilí na věřitelích.

Připomíná mi to tragickou situaci, kdy ministr dopravy bude lobovat za zákaz silničního provozu, protože mu po silnicích nečekaně jezdí auta. Soudy tu jsou od toho, aby poskytovaly ochranu porušeným právům a nepřiznání náhrady nákladů ve sporu úspěšnému žalobci je odepřením přístupu k soudu. Pokud se dlužník chce soudu vyhnout, ať zaplatí, jinak bude pohnán k soudu. Ale co věřitel, chce-li dostat zapláceno, musí se obrátit na soud.

Představte si malíře pokojů, kterému majitel bytu nezaplatil deset tisíc za práci, spotřebitele, který reklamoval boty a nedostal peníze zpět, zasilatele, kterému se vrátila nepřevzatá dobírka a vznikla mu škoda na poštovním. I když jsou v právu, tak nově budou své pohledávky vymáhat na své náklady, advokáta si zaplatí ze svého a pokud se bude dlužník bránit a odvolávat, zaplatí věřitel svému advokátovi nakonec víc, než kolik vysoudí.

Pokud si někdo myslí, že navrhované řešení povede ke snížení zadluženosti, pak se mýlí. Dlužníci budou dlužit stále, jen ty dluhy po nich nikdo nebude chtít vymáhat, protože se to nevyplatí. Proto budou dlužit ještě víc a budou spát klidněji.

Chceme-li chránit občany před navyšováním zadluženosti, nebylo by lepší jim rovnou zabránit v dalším zadlužování například založením databáze jejich dluhů s tím, že od x-té půjčky bude jejich úvěrový limit naplněn a dokud své dluhy nezaplatí, nesmí jim být půjčeny další peníze? To by ale zřejmě bylo v rozporu se zásadou smluvní volnosti vyjádřenou v Novém občanském zákoníku. Pokud ale mám právo se zadlužit, má věřitel podle stejného předpisu nezpochybnitelné právo po mě dluh také vymáhat, a to nepochybně i s náklady s tím spojenými.

JUDr. Pavel Staněk,

autor působí jako partner v advokátní kanceláři Legalcom, s.r.o.

[Legalcom advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 118 385
e-mail: info@legalcom.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)